

ATZINUMS 02/2026

(saskaņā ar LESD 322. panta 1. punktu)

**par priekšlikumu
Eiropas Parlamenta un
Padomes regulai, ar ko
izveido pētniecības un
inovācijas
pamatprogrammu
"Apvārsnis Eiropa"
2028.–2034. gadam,
nosaka tās dalības un
rezultātu izplatīšanas
noteikumus un atceļ
Regulu (ES)**

[COM(2025) 543 final]

LV

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

ES budžets
2028.–2034. gadam

Saturs

Punkts

01–11 | **Ievads**

01–11 | **Kādēļ mēs sniedzam šo atzinumu?**

01–03 | Juridiskais pamats

04–11 | Konteksts

12–56 | **Galvenie vēstījumi**

13–15 | **ES pievienotā vērtība**

16–24 | **Izdevumu mērķu saskaņošana ar ES mēroga politikas prioritātēm**

25 | **Budžeta elastība**

26–44 | **Programmas un procedūru vienkāršošana**

26–28 | Vienots noteikumu kopums un citi procedūras vienkāršojumi

29–30 | Darba programmas

31–36 | Finansēšanas mehānismi

37 | Dotāciju piešķiršanas termiņš

38–40 | Iepirkums, tostarp pirmskomercializācijas iepirkums

41–43 | Tiešā un netiešā pārvaldība (tostarp partnerības)

44 | Programmas komiteja

45–47 | **Snieguma satvars**

48–51 | **Atbilstība, pareiza finanšu pārvaldība, pārredzamība, pārskatatbildība un izdevumu izsekojamība**

52–56 | **Mūsu revīzijas pilnvaras**

57–65 | **Konkrēti komentāri**

Pielikumi

I pielikums. – Šajā atzinumā minēto ERP publikāciju saraksts

II pielikums. – Konteksts

III pielikums. – Kopuzņēmumi un izpildaģentūras ES 2021.–2027. gada budžeta periodā

Saīsinājumi

Glosārijs

Ievads

Kādēļ mēs sniedzam šo atzinumu?

Juridiskais pamats

- 01** Šis atzinums ir sniegts saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību ([LESD](#)) 322. panta 1. punkta a) apakšpunktu, kas nodrošina juridisko pamatu ES finanšu noteikumu pieņemšanai, tostarp to noteikumu pieņemšanai, kuri reglamentē ES budžeta izveidi un izpildi.
- 02** Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido pētniecības un inovācijas pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa” 2028.–2034. gadam, nosaka tās dalības un rezultātu izplatīšanas noteikumus un atceļ Regulu (ES) 2021/695 ([COM\(2025\) 543 final](#)), ko Eiropas Komisija pieņēma 2025. gada 16. jūlijā. Labojums tika publicēts 2025. gada 28. jūlijā ([COM\(2025\)543 final/2](#)). Padome 2025. gada 25. septembrī un Eiropas Parlaments 2025. gada 6. novembrī oficiāli vērsās pie Eiropas Revīzijas palātas (ERP), lai tā sniegtu komentārus par priekšlikumu.
- 03** Saskaņā ar mūsu institucionālajām pilnvarām mēs sniedzam šo atzinumu, lai atbalstītu likumdošanas procesu, sniedzot apsvērumus par ierosinātās programmas izstrādi, finansiālo īstenošanu, kontroles vidi un iespējamiem riskiem. *[I pielikumā](#)* ir uzskaitītas ERP publikācijas, uz kurām ir atsauces šajā atzinumā.

Konteksts

- 04** Konkurētspēja, inovācija un pētniecība ir Eiropas nākotnes labklājības stūrakmens. Tas prasa ieguldījumus zinātnē, tehnoloģijā un rūpniecībā, lai veicinātu ilgtspējīgu izaugsmi, radītu augstas kvalitātes darbavietas un stiprinātu ES pozīciju pasaulē.
- 05** “Apvārsnis Eiropa” ir ES pamatprogramma pētniecības un inovācijas atbalstam. Ar ierosināto jauno regulu pamatprogramma “Apvārsnis Eiropa” tiktu pagarināta uz nākamo daudzgadu periodu (2028.–2034. gads) kā 10. pētniecības un inovācijas pamatprogramma (10. PP). Priekšlikuma 3. pantā izklāstītais vispārējais mērķis ir stiprināt ES konkurētspēju, zinātnisko un tehnoloģisko bāzi, kā arī risināt globālas problēmas, pamatojoties uz izcilu pētniecību un inovāciju. Saskaņā ar priekšlikuma 18. pantu [Eiropas Pētniecības telpas](#) (EPT) mērķis ir “visā Eiropas Savienībā izveidot vienotu pētniecības, inovācijas un tehnoloģiju tirgu bez robežām, kurā notiek brīva pētnieku pārvietošanās un zinātniskās informācijas un tehnoloģiju aprīte”. Komisija uzskata pamatprogrammu par “svarīgu instrumentu, ar ko sasniegt politikas mērķus, kuri izklāstīti Komisijas priekšlikumā par nākamo ES ilgtermiņa budžetu 2028.–2034. gadam, un politiskās prioritātes 2024.–2029. gadam, kas izklāstītas [priekšsēdētājas Urzulas fon der Leienas pamatnostādņēs](#)”.
- 06** [II pielikumā](#) ir iekļauta pamatinformācija par ierosināto pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”, tostarp tās pilāriem un saistītajiem konkrētajiem mērķiem, budžeta finansējumu un papildu iemaksām, pārvaldības veidu un finansējuma veidiem, ko tā piedāvās.
- 07** Kā redzams [1. attēlā](#), priekšlikums ir strukturēts četros pilāros.

1. attēls. Jaunās pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” struktūra

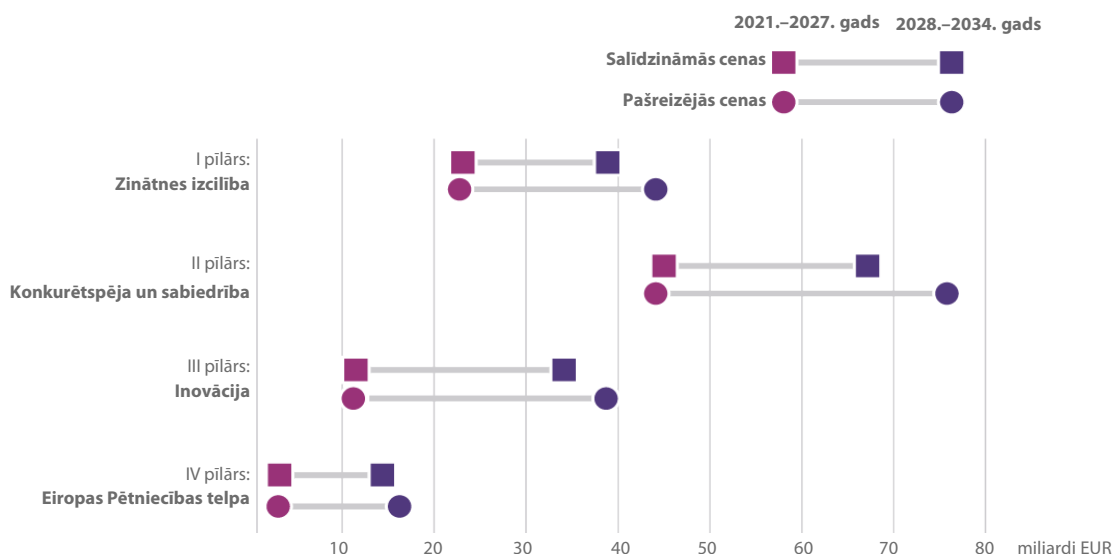
¹Saskaņā ar Eiropas Konkurētspējas fonda darbībām

Avots: BUDG ĢD prezentācija. © Eiropas Savienība, 1995.–2026.

- 08** Laikposmam no 2028. līdz 2034. gadam Komisija ierosina palielināt pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” budžetu līdz 175 miljardiem EUR (154,9 miljardi EUR 2025. gada cenās)

un pastiprināt programmas saskaņošanu ar tādām ES horizontālajām prioritātēm kā klimats, digitālā pārkārtošanās un atvērtā zinātne. Tas būtu ievērojams pieaugums salīdzinājumā ar 87,7 miljardiem EUR (89,4 miljardi EUR 2025. gada cenās), kas tika piešķirti pašreizējai pamatprogrammai “Apvārsnis Eiropa”. IV pīlārs par Eiropas pētniecības telpu saņemtu vislielāko procentuālo palielinājumu — no aptuveni 3,1 miljarda EUR (3,2 miljardi EUR 2025. gada cenās) līdz aptuveni 16,3 miljardiem EUR (14,4 miljardi EUR 2025. gada cenās), ieskaitot pētniecības un tehnoloģiju infrastruktūras komponentu, kas ietilpst pašreizējās pamatprogrammas I pīlārā. Priekšlikumā ir sniegts finansējuma sadalījums tikai II pīlāram, bet ne pārējiem trim pīlāriem. **2. attēlā** ir salīdzināts budžeta piešķirums pamatprogrammai “Apvārsnis Eiropa” 2021.–2027. gada periodā un 2028.–2034. gada periodā, attiecīgi pašreizējās un salīdzināmajās (2025. gada) cenās. Pamatprogrammai “Apvārsnis Eiropa” 2021.–2027. gada periodā tika piešķirts arī budžets 6,4 miljardu EUR apmērā (6,5 miljardi EUR 2025. gada cenās) horizontāliem atbalsta izdevumiem, kas nav sadalīti pa pīlāriem, kā arī papildu neatmaksājamais *NGEU* atbalsts 5,1 miljarda EUR apmērā.

2. attēls. Pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” budžeta piešķirums 2021.–2027. gada periodam salīdzinājumā ar 2028.–2034. gada periodu

Piezīme. Skaitļi ir izteikti pašreizējās un salīdzināmajās (2025. gada) cenās. Lai gan IV pīlārs ir jauns, EPT ir iekļauta citās 9. pamatprogrammas (9. PP) un iepriekšējo pamatprogrammu budžeta jomās.

Avots: [COM\(2025\)543 final/2](#), 6. pants, un [Regula \(ES\) 2021/695](#), 12. pants.

- 09** Priekšlikuma mērķis ir panākt stratēģiskāku ES finansējuma izlietojumu, ieviešot skaidrākus noteikumus un pārredzamākas procedūras. Tā uzdevums ir nodrošināt stimulus dalībvalstīm, bezpeļņas sektoram un privātajam sektoram, lai palielinātu ieguldījumus un sasniegtu mērķrādītāju, ka dalībvalstis iegulda 3 % no Eiropas Savienības IKP pētniecībā un izstrādē. Visbeidzot, pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa” liela uzmanība tiktu pievērsta sabiedrības problēmu risināšanai, stratēģisko tehnoloģiju atbalstam un EPT stiprināšanai.

Kopumā priekšlikuma mērķis ir nodrošināt plānošanas nepārtrauktību, proti, pamatprogramma “Apvārsnis Eiropa” tiktu saglabāta kā vienota un patstāvīga finansēšanas shēma, lai gan ar izmaiņām tās pārvaldībā, uz sniegumu balstītajā pārvaldībā un īstenošanas mehānismos.

- 10** Šis priekšlikums ir cieši saistīts ar priekšlikumu regulai, ar ko izveido Eiropas Konkurētspējas fondu (EKF), par kuru mēs esam snieguši atsevišķu atzinumu (sk. Atzinumu 01/2026). Kopā to mērķis ir “garantēt netraucētu virzību no fundamentālajiem pētījumiem uz lietišķajiem pētījumiem, uz jaunuzņēmumiem un augošiem uzņēmumiem” (kā norādīts priekšlikuma paskaidrojuma rakstā). Lai gūtu pilnīgu izpratni, mūsu atzinumus par pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa” un par EKF ieteicams lasīt paralēli.
- 11** Vienots akts, ar ko izveido visus ES kopuzņēmumus, ir paredzēts, lai papildinātu šos divus tiesību aktu priekšlikumus un precizētu saikni starp kopuzņēmumiem, pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa” un EKF.

Galvenie vēstījumi

- 12** Mūsu atzinumā esam norādījuši vairākus galvenos vēstījumus. Tie ir uzskaitīti turpmāk **1. izcēlumā** un izklāstīti sīkāk apakšiedaļās.

1. izcēlums

Galvenie vēstījumi īsumā

- **ES pievienotā vērtība.** ES pievienotās vērtības definīcija nav iekļauta ne spēkā esošajos ES tiesību aktos, ne pašā priekšlikuma tekstā. Mēs atkārtoti uzsveram, ka publiskajās debatēs un lēmumu pieņemšanā būtu lietderīgi piemērot kopēju ES pievienotās vērtības definīciju, lai nodrošinātu optimālu ES līdzekļu izmantošanu (**13.–15.** punkts).
- **Izdevumu mērķu saskaņošana ar ES mēroga politikas prioritātēm.** Priekšlikumā ir iekļautas daudzas tiešas un netiešas atsauces uz ES transversālajām prioritātēm, par kurām ne Komisijai, ne dalībvalstīm nav visaptverošu un ticamu datu par ES līdzekļu izmantošanu, un priekšlikumā šī nozīmīgā nepilnība nav novērsta. Priekšlikumā būtu sīkāk jāpaskaidro, kā izcilības princips tiktu piemērots visos četros pīlāros, jo īpaši ņemot vērā to, ka tas nav tieši minēts II un III pīlārā, kas kopā veido aptuveni 114,7 miljardus EUR jeb aptuveni 65 % no kopējā budžeta (**16.–24.** punkts).
- **Programmas un procedūru vienkāršošana.** Priekšlikumā būtu jāprecizē, kā vienkāršošana sniegtu labumu saņēmējiem, kuri īsteno ES finansētus pētniecības un inovācijas projektus. Priekšlikumā būtu lietderīgi arī sniegt papildu pamatojumu par to, kādas izmaksu iespējas būtu piemērotākas attiecībā uz darbību veidu. Mēs arī uzsveram, ka ir nepieciešami Komisijas norādījumi par publisko iepirkumu pirmskomercializācijas posmā (**26.–44.** punkts).
- **Snieguma satvars.** Mēs norādām, ka lielākā daļa rādītāju, kas izklāstīti ierosinātā snieguma satvara I pielikumā, attiecas uz tiešajiem rezultātiem, nevis

koprezultātiem vai ietekmi, un tādējādi tie nav pietiekami snieguma novērtēšanai. Atzīmējam arī, ka ierosinātie rādītāji neļautu viegli apkopot specifiskos datus par katru saņēmēju. Turklāt, kā brīdinājam mūsu [2023. gada pārskatā](#), ir svarīgi īpašu uzmanību pievērst datu ticamībai. Visbeidzot, mēs ierosinām, ka Komisijas pienākums sagatavot īstenošanas ziņojumu programmas darbības laikā un *ex post* novērtējumu tiek kodificēts regulā ([45.–47.](#) punkts).

- **Atbilstība, pārredzamība, pārskatatbildība un izsekojamība.** Pētniecība ir augsta riska izdevumu joma, un, neraugoties uz ieviestajiem vienkāršošanas pasākumiem, kļūdu īpatsvars joprojām ir augsts. Lai gan fiksētas summas finansējums ļautu labāk koncentrēties uz rezultātiem, vienlaikus samazinot administratīvo slogu, ir svarīgi nodrošināt apmierinošu atbilstības līmeni, pareizu finanšu pārvaldību, pārredzamību, pārskatatbildību un izsekojamību attiecībā uz līdzekļu izlietojumu ([48.–51.](#) punkts).
- **ERP revīzijas tiesības.** Pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa” īsteno tiešā vai netiešā pārvaldībā. Līdz ar to Eiropas Revīzijas palātai ir pilnas tiesības revidēt visus pētniecības un inovācijas finansējuma veidus. Mēs lūdzam Komisiju aizsargāt mūsu revīzijas tiesības visos nolīgumos, kas noslēgti starp saņēmējiem un trešām personām ([52.–56.](#) punkts).

ES pievienotā vērtība

- 13** ES pievienotās vērtības jēdziens ir minēts tikai priekšlikuma paskaidrojuma rakstā, tiesību akta finanšu un digitālā pārskata 1.5.2. punktā un ierosinātās regulas divos apsvērumos (2. un 30. apsvērums). To galvenokārt definē kā ES spēju sasniegt rezultātus, ko dalībvalstis nevar sasniegt vienas pašas, izmantojot plašāku mērogu, pārrobežu sadarbību un stratēģisku ievirzi.
- 14** Kā jau norādījām mūsu [Apskatā 03/2025](#) – lai ES pievienotās vērtības jēdziens būtu pilnībā efektīvs, visām ES iestādēm tas būtu jāsaprot vienādi un tam būtu jābūt formulētam atbilstīgā politiskā deklarācijā vai ES tiesību aktos. Citiem vārdiem sakot, ES pievienoto vērtību var efektīvi izmērīt tikai tad, ja tā ir skaidri definēta un piemērota konsekvēnti. Komisija 2025. gada februārī paziņojumā “Ceļā uz nākamo daudzgadu finanšu shēmu (DFS)” norādīja, ka nākamajā ES budžetā galvenā uzmanība būtu jāpievērš kopīgām problēmām, kurās izdevumi Eiropas līmenī rada vislielāko ES pievienoto vērtību. Tomēr jāņem vērā, ka ne pašreizējā ES tiesiskajā regulējumā, ne Komisijas priekšlikumos nākamajai daudzgadu finanšu shēmai (DFS) nav sniegta ES pievienotās vērtības jēdziena definīcija. Mēs arī vēlamies atgādināt, ka mūsu [Apskatā 03/2025](#) konstatējām, ka Komisija vēl nebija veikusi ES pievienotās vērtības novērtējumu pašreizējām 2021.–2027. gada programmām.

- 15** Kopumā, kā jau minēts mūsu [2018. gada informatīvajā apskatā](#), kas tika sagatavots pirms 2021.–2027. gada DFS, mēs uzskatām, ka publiskajās debatēs un lēmumu pieņemšanā par nākamo DFS būtu bijis lietderīgi izmantot ES pievienotās vērtības definīciju, par kuru panākta vienošanās un kura tiek konsekventi piemērota. Pievienotās vērtības definīcijas trūkums joprojām ir aktuāla problēma, tāpēc mēs atkārtoti uzsveram šo aspektu saistībā ar pašreizējo priekšlikumu.

Izdevumu mērķu saskaņošana ar ES mēroga politikas prioritātēm

- 16** Paskaidrojuma rakstā ir izklāstītas [galvenās ES prioritātes](#), kas veido budžeta un politikas kontekstu, kurā priekšlikums ir izstrādāts. Viena no šīm prioritātēm ir saistīta ar pētniecības un inovācijas stiprināšanu.
- 17** “Plaukstoša un konkurētspējīga Eiropa” atbilst arī vienai no prioritātēm ES stratēģiskajā programmā 2024.–2029. gadam, kas ietver “inovācijai un uzņēmējdarbībai labvēlīgas vides veicināšanu” un “ES konkurētspējas stiprināšanu” saskaņā ar III pīlāru un “kopīgu attīstību” saskaņā ar priekšlikuma IV pīlāru.
- 18** Šajā sakarā, kā izklāstīts priekšlikuma 3. panta 2. punktā, viens no konkrētajiem mērķiem ir saskaņot ES, valstu un reģionu prioritātes, lai izveidotu Eiropas mēroga pētniecības un inovācijas ekosistēmu. Vēl viens konkrēts mērķis ir mazināt atšķirības starp pētniecības un inovācijas spējām, prasmēm un talantiem dalībvalstīs un reģionos, tādējādi stiprinot inovācijas ekosistēmas.
- 19** Uz Eiropas mēroga mērķi galvenokārt attiecas ceturtais pīlārs, kas būtu jaunums 10. pamatprogrammas (10. PP) plānošanas periodam (pamatprogrammai “Apvārsnis Eiropa” pašlaik ir trīs pīlāru struktūra). IV pīlārs ir vērsts uz EPT – koncepciju, ko ieviesa 2000. gadā ar mērķi Eiropas Savienībā izveidot vienotu pētniecības, inovācijas un tehnoloģiju telpu bez robežām. Precīzāk, priekšlikumā ir paredzēta “konkrētu pasākumu īstenošana, lai atbalstītu spēju veidošanu paplašināšanas valstīs un stiprinātu sadarbības saiknes visā ES, uzlabojot pētniecības un inovācijas spējas paplašināšanas un pārejas valstīs” (20. apsvēruma). Gandrīz 5,5 miljardi EUR no 16,3 miljardiem EUR tiktu piešķirti dalības paplašināšanai un izcilības izplatīšanai (6. pants).
- 20** Mūsu [Īpašajā ziņojumā 15/2022](#) ieteicām Komisijai “ciešāk uzraudzīt dalības līmeni pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” paplašināšanas pasākumos un, ja regulāri var novērot lielu nelīdzsvarotību, ieviest pasākumus vienmērīgākas dalības nodrošināšanai”.

Tas palīdzētu veicināt līdzsvarotāku dalību pētniecībā un inovācijā un tādējādi sasniegt pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” mērķi – veicināt izcilību visā Eiropas Savienībā.

- 21 Mēs atzīmējam, ka no 2030. gada atbalsts paplašināšanas valstīm būs atkarīgs no ikgadēja valsts publisko izdevumu palielinājuma pētniecībai un izstrādei (19. panta 7. punkts). Tā iemesls ir viens no priekšlikuma konkrētajiem mērķiem, kas paredz, lai visas dalībvalstis pētniecībā un izstrādē ieguldītu 3 % no IKP, tādējādi atkārtoti apstiprinot ES pētniecības un izstrādes [ieguldījumu mērķi](#), kas ir spēkā kopš Lisabonas līguma. Dalībvalstu ieguldījumi un reformas pētniecībā un inovācijā pēc tam tiktu izvērtētas Eiropas pusgada procesā, kas ir ES ekonomikas, budžeta, nodarbinātības un sociālās politikas koordinēšanas satvars.
- 22 Mēs uzskatām, ka priekšlikumā būtu sīkāk jāpaskaidro, kā šis mehānisms radītu ilgtspējīgu palielinājumu publiskajam finansējumam pētniecībai un institucionālo spēju veidošanai dalībvalstīs, kuras nerasniedz 3 % no IKP mērķi. Komisijai būtu arī jāprecizē, kā tā novērtēs šīs paplašināšanas valstis, ņemot vērā to, ka no 2030. gada spēju veidošanas pasākumi būs pieejami tikai “tām valstīm, kuras ir palielinājušas savus faktiskos izdevumus publiskajiem ieguldījumiem” (19. panta 7. punkts). Līdz ar to Komisija var precīzāk definēt terminu “publiskie ieguldījumi”.
- 23 Turklāt priekšlikumā ir iekļautas daudzas tiešas un netiešas atsauces uz ES transversālajām prioritātēm, piemēram, klimatu, bioloģisko daudzveidību, dzimumu līdztiesību un ilgtspējīgas attīstības mērķiem (sk., piemēram, 4., 24. un 25. apsvērumu). Tās būtu sistemātiski jāņem vērā katras izdevumu programmas izstrādē, sagatavošanā, īstenošanā un novērtēšanā. Tomēr, kā jau esam iepriekš ziņojuši, tostarp [Īpašajā ziņojumā 25/2024](#), ne Komisijai, ne dalībvalstīm nav visaptverošu un ticamu datu par ES līdzekļu izmantošanu konkrētu mērķu sasniegšanai. Mēs uzskatām, ka šī nozīmīgā nepilnība priekšlikumā nav novērsta.
- 24 Priekšlikumā ir precizēts, ka ES pētniecības un inovācijas finansējums tiks piešķirts, pamatojoties uz izcilības apsvērumiem (3. panta 1. punkts). Piešķiršanas kritēriji ņem vērā arī potenciālo ietekmi un īstenošanas efektivitāti (25. pants). Priekšlikumā būtu skaidrāk jānorāda, ka pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” finansējums balstīsies uz šādiem principiem: ierosināto pasākumu izcilība vai kvalitāte, to paredzamā ietekme (piemēram, sabiedrības ieguvuma potenciāls un ierosināto darbību mērogs un ilgtspēja) un apsvērumi, kas saistīti ar to īstenošanu. Komisijai būtu arī sīkāk jāpaskaidro, kā izcilības princips tiktu nodrošināts visos četros pīlāros, jo īpaši ņemot vērā to, ka saskaņā ar 6. pantu tas netiktu tieši minēts II un III pīlārā, kas kopā veido aptuveni 114,66 miljardus EUR jeb aptuveni 65 % no kopējā budžeta.

Budžeta elastība

- 25** Komisijas priekšlikuma mērķis ir palielināt budžeta elastību, nosakot budžetu pamatprogrammai “Apvārsnis Eiropa” kopumā, bet tikai indikatīvu finansējumu katram pīlāram (priekšlikuma 6. pants). Šis piešķirums pēc tam pamatprogrammas īstenošanas gaitā ir jāpielāgo, izmantojot ikgadējo budžeta procedūru un darba programmas. Tas ir saskaņā ar Komisijas ietekmes novērtējumu par EKF un “Apvārsnis Eiropa” priekšlikumiem.

Programmas un procedūru vienkāršošana

Vienots noteikumu kopums un citi procedūras vienkāršoējumi

- 26** Ar ierosināto regulu tiktu izveidots vienots noteikumu kopums gan pamatprogrammai “Apvārsnis Eiropa”, gan EKF, kas ietvertu standartizētus noteikumus par dotācijām un finanšu instrumentiem (garantijām, aizdevumiem, pašu kapitālu, finansējuma apvienošanu u. c.) un vienotu piekļuves punktu dalībniekiem visās DFS izdevumu jomās. Tas var veicināt vienkāršošanu un sinerģiju, un tas atbilst mūsu ieteikumiem šajā jautājumā, kas izklāstīti mūsu [Īpašajā ziņojumā 23/2022](#).
- 27** Tomēr mēs vēlamies uzsvērt, ka efektīvai vienkāršošanai ir vajadzīgi ne tikai kopīgi noteikumi, bet arī saskaņotas vai standartizētas, stabilas procedūras un kopēju korporatīvo IT sistēmu izmantošana.
- 28** Turklāt, kā norādījām arī mūsu [Īpašajā ziņojumā 28/2018](#), atbalsta saņēmēji nereti uzskata, ka bieži noteikumu un norādījumu grozījumi var radīt neskaidrības un nenoteiktību, kas tādējādi var būt pretrunā raitai pamatprogrammas īstenošanai un vienkāršošanas mērķim. Tāpēc mēs aicinām pamatprogrammas īstenošanas laikā nodrošināt noteikumu stabilitāti.

Darba programmas

- 29** Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES, Euratom) 2024/2509 ([Finanšu regulas](#)) prasībām priekšlikuma 21.–25. pantā ir noteikts, ka darba programmās tiks precizēti pamatprogrammas īstenošanas galvenie aspekti, piemēram, uzaicinājumu temati un mērķi, attiecināmības kritēriji, pieejamais budžets un novērtēšanas process.
- 30** Saskaņā ar 8. pantu pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” finansējumu būtu iespējams apvienot ar ES atbalstu no citām programmām. Tā kā EKF ir cieši saistīts ar pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”, tiks izstrādātas integrētas darba programmas. Lai gan šāda kārtība rada sinerģijas potenciālu, priekšlikumā būtu sīkāk jāpaskaidro, kā katrs

fonds sniegtu ieguldījumu darba programmās un ko tas nozīmētu saņēmējiem, kuri īsteno ES finansētus pētniecības un inovācijas projektus (sk. arī Atzinuma 01/2026 50. punktu).

Finansēšanas mehānismi

- 31** 10. panta 4. punktā ir paredzēts, ka dotācijas tiek piešķirtas saskaņā ar [Finanšu regulas](#) 125. pantu – vai nu kā finansējums, kas nav saistīts ar izmaksām (*FNLTC*), vai kā vienkāršotu izmaksu iespējas (VII), jo īpaši izmantojot fiksētas summas un vienības izmaksas personālam. Šie risinājumi tiktu pieņemti kā standarta finansēšanas modeļi. Noteiktos gadījumos finansējumu varētu piešķirt, atlīdzinot faktiskās izmaksas. Komisijas mērķis ir ierobežot administratīvo slogu gan Komisijai, gan saņēmējiem un samazināt kļūdu risku attiecībā uz paziņoto izmaksu likumību un pareizību. Kā jau iepriekš norādījām mūsu [Īpašajā ziņojumā 13/2025](#), mēs uzskatām, ka VII vai *FNLTC* nav vispiemērotākie finansēšanas mehānismi visos gadījumos. Piemēram, ja finansējums ir paredzēts projektiem ar zemāku tehnoloģiskās gatavības līmeni, var būt sarežģīti noteikt saikni starp finansējumu un sasniegtajiem atskaides punktiem.
- 32** [Atzinumā 01/2006](#) par ierosināto regulu par Septīto pamatprogrammu (2007.–2013. gads) mēs pavadām viedokli, ka “fiksētas summas ir piemērotas skaidri definētiem darba uzdevumiem katrā projektā”, taču, ka “grūtības ar šādas shēmas īstenošanu var rasties situācijā, kad darba uzdevumi aizkavējas, ir tikai daļēji izpildīti vai aizstāti ar citām darbībām”. [Īpašajā ziņojumā 28/2018](#) par vienkāršošanas pasākumiem pamatprogrammā “Apvārsnis 2020”, mēs ieteicām Komisijai pastiprināt fiksēto summu testēšanu un uzsākt jaunas izmēģinājuma iniciatīvas, “lai noteiktu piemērotākos projektu veidus, novērtētu iespējamus trūkumus un izstrādātu atbilstošus tiesiskās aizsardzības līdzekļus”. Mēs atzīmējam, ka Komisija sāka *ex post* tehniskās pārbaudes par fiksētas summas dotāciju ieviešanu 2024. gada beigās.
- 33** Fiksētas summas finansējuma gadījumā piešķiramais apmērs ir jānosaka pirms dotācijas parakstīšanas. To var darīt, vai nu nosakot standarta apmēru visām dotācijām konkrētajā uzaicinājumā (piemēram, pamatojoties uz esošajiem datiem, kas nodrošina ticamu aizstājējvērtību) vai arī nosakot atsevišķu fiksētu summu katrai dotācijai (pamatojoties uz detalizētām sākotnējo izmaksu aplēsēm katrai izmaksu kategorijai – katram saņēmējam un katrai darba paketei). Kā jau minējām mūsu [2024. gada pārskatā](#), pirms dotācijas nolīguma parakstīšanas Komisijas nolīgtie eksperti tās pārraudzībā piemēro norādījumus, kritērijus un infopaneļus ar mērķi novērtēt izmaksu aplēses salīdzinājumā ar ierosinātajām darbībām, lai nodrošinātu, ka aplēses ir pamatotas un nav pārmērīgas.
- 34** 2024. gada jūlijā Komisija [novērtēja](#) fiksētas summas finansējuma izmantošanu pamatprogrammās “Apvārsnis 2020” un “Apvārsnis Eiropa”. Konstatējumi liecināja, ka

saņēmēji uzskata šāda veida finansējumu par tādu, kas pārvirza uzmanību no izmaksām uz projektu zinātnisko saturu un samazina administratīvo slogu, kas saistīts ar dotāciju pārvaldību un ziņošanas izmaksām. Savā novērtējumā Komisija norādīja uz ieinteresēto personu grupu paustajām bažām, piemēram, par finanšu riskiem un jauno dalībnieku un mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) līdzdalības samazināšanos, taču Komisija norādīja, ka nav pierādījumu, ka šādas bažas būtu piepildījušās.

- 35** Kā norādījām [2024. gada pārskatā](#), līdz pašreizējā perioda beigām Komisija plāno vismaz 50 % no pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” budžeta piešķirt kā fiksētas summas finansējumu. Tomēr līdz šim fiksētas summas finansējums nav bijis ļoti plaši izmantots. Mēs arī atgādinām, ka pareiza finanšu pārvaldība un fiksētas summas finansējuma shēmas faktiskā ietekme ir atkarīga no tās izstrādes un īstenošanas.
- 36** Tomēr – atšķirībā no vienkāršotu izmaksu iespējām (VII) – finansējums, kas nav saistīts ar izmaksām (*FNLTC*), līdz šim pētniecības jomā ir izmantots ļoti maz, turklāt galvenokārt ekspertiem un konferencēm. Ņemot vērā mūsu revīzijas konstatējumus par Atvērto Eiropas un noturības mehānismu (ANM) [Apskatā 02/2025](#) un [Apskatā 03/2025](#), mēs aicinām Komisiju novērtēt, vai šis finansēšanas risinājums ir piemērots lielākajai daļai ierosināto pētniecības un inovācijas izdevumu.

Dotāciju piešķiršanas termiņš

- 37** 26. pantā ierosinātais dotāciju piešķiršanas termiņš ir īsāks, nekā noteikts [Finanšu regulas](#) 197. panta 2. punktā – dotāciju pieteikumu iesniedzēji tiktu informēti par projektu novērtējumu iznākumu ne vēlāk kā piecus mēnešus pēc pieteikuma iesniegšanas, un dotāciju nolīgumi tiktu parakstīti ne vēlāk kā septiņus mēnešus pēc tā paša datuma. Pašlaik attiecīgie termiņi ir seši un deviņi mēneši. Dotāciju piešķiršanas termiņa saīsināšana var uzlabot finansēšanas procesa efektivitāti un paredzamību. Nodrošinot projektu agrāku uzsākšanu, varētu tikt palielināta ES finansējuma pievilcība un veicināta inovatīvu vai nozīmīgas ietekmes projektu ātrāka īstenošana.

Iepirkums, tostarp pirmskomercializācijas iepirkums

- 38** Komisija 33. pantā ierosina vienkāršot iepirkuma procedūras inovatīviem risinājumiem ar mērķi racionalizēt un paātrināt pētniecības un inovācijas projektu īstenošanu. Iepirkumus veiktu publiskie vai privātie dotāciju saņēmēji vai arī Komisija un/vai citas īstenošanas struktūras, rīkojoties atsevišķi vai kopā ar līgumslēdzējām iestādēm dalībvalstīs un asociētajās valstīs. [Īpašajā ziņojumā 28/2023](#) mēs konstatējām vairākus trūkumus publiskā iepirkuma izmantošanā visā ES. Publiskā iepirkuma noteikumi, kas piemērojami saņēmējiem, ir noteikti valstu līmenī, pamatojoties uz ES direktīvām vai, ja iepirkumu veic

ES iestādes – **Finanšu regulā**, tādējādi tie nav konkrēti piemēroti atsevišķiem fondiem, piemēram, pamatprogrammai “Apvārsnis Eiropa”. Komisija varētu vēlēties precizēt to norādījumu tvērumu, ko tā plāno izdot ES līdzekļu saņēmējiem.

- 39** Priekšlikums palielinātu pirmskomercializācijas iepirkuma nozīmi pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa”. Pirmskomercializācijas iepirkumu varētu veikt divos, nevis trīs posmos, un tas varētu ietvert ļoti inovatīvu “pirmo šāda veida” risinājumu iegādi. Var tikt piemēroti īpaši nosacījumi attiecībā uz “iepirkto pakalpojumu, preču vai būvdarbu izpildes vietu, rezultātu īpašumtiesībām un piekļuvi tiem”. Tāpēc mēs vēršam uzmanību uz to, ka pirmskomercializācijas iepirkums var radīt īpašus riskus, jo dažiem iepirkumu rīkotājiem trūkst pieredzes inovatīvu risinājumu izmantošanā. Tāpēc var būt nepieciešami konkrēti Komisijas norādījumi, piemēram, par izvairīšanos no interešu konfliktiem, iegādāto preču vai pakalpojumu pareizu izmantošanu vai intelektuālā īpašuma tiesību pārvaldību.
- 40** Visbeidzot, vēlamies uzsvērt, ka līgumslēdzējām iestādēm un ES finansējuma saņēmējiem ir jāievēro publiskā iepirkuma pamatprincipi, piemēram, pārredzamība, nediskriminācija, vienlīdzīga attieksme un interešu konflikta neesamība.

Tiešā un netiešā pārvaldība (tostarp partnerības)

- 41** Pamatprogramma “Apvārsnis Eiropa” tiktu īstenota tiešā vai netiešā pārvaldībā (tiesību akta finanšu un digitālā pārskata 2.2. iedaļa un priekšlikuma 10. panta 1. punkts).
- 42** Kā noteikts 11. panta 3. punktā, kopuzņēmumi ir partnerības veids, kas izveidots saskaņā ar **LESD** 187. pantu (**III pielikums**). Kopuzņēmumus izveido ar vienotu dibināšanas aktu, nodrošinot noteikumu saskaņotību. Ierosinātajā regulā vairs nav paredzētas partneru iemaksas natūrā (11. panta 6. punkts). Šajā nolūkā Komisija vēlas, lai kopuzņēmumu administratīvās izmaksas tiktu pilnībā segtas no ES budžeta. Tas nodrošinātu uzņēmumu neatkarību un novērstu iespējamus interešu konfliktus. Tas varētu arī vienkāršot budžeta plānošanas procesu, izvairoties no sarežģītām izmaksu dalīšanas procedūrām.
- 43** Mēs atzinīgi vērtējam arī priekšlikumu par vienotu tiesību aktu, ar ko izveido visus kopuzņēmumus, nosakot tiem saskaņotus noteikumus (11. panta 4. punkts). Mēs uzskatām, ka kopuzņēmumu struktūru varētu atkārtoti izvērtēt, lai uzlabotu koordināciju un sinerģiju, samazinātu administratīvās pieskaitāmās izmaksas un nodrošinātu optimizētu pārvaldību.

Programmas komiteja

- 44** Tas, ka ir divi atsevišķi priekšlikumi ("Apvārsnis Eiropa" un EKF), ļauj noteikt skaidrākas pilnvaras un nodrošina lielāku elastību, jo katrs instruments pievēršas atšķirīgiem mērķiem, izmantojot pielāgotu finansējumu. Tomēr tas radītu arī sadrumstalotības, iniciatīvu pārklāšanās un lielākas administratīvās sarežģītības risku, kas kopumā varētu mazināt koordināciju un sinerģiju starp pētniecības, inovācijas un rūpniecības politiku ES satvarā. Lai novērstu šos riskus, mēs uzskatām, ka ir ļoti svarīgi izveidot labi izstrādātu komiteju struktūru pamatprogrammai "Apvārsnis Eiropa" un konkurētspējas instrumentam saskaņā ar II pīlāru, kas paredzēts EKF darba programmā, nolūkā nodrošināt politikas saskaņotību, pienācīgu koordināciju un regulāru informācijas apmaiņu (sk. arī Atzinuma 01/2026 59 punktu).

Snieguma satvars

- 45** Ziņošana par ierosināto jauno programmu, tās uzraudzība un izvērtēšana tiktu veikta saskaņā ar snieguma satvaru budžetam pēc 2027. gada. Tas ir ietverts Komisijas priekšlikumā regulai, ar ko nosaka budžeta izdevumu apsekošanas un snieguma satvaru un citus horizontālus noteikumus Savienības programmām un darbībām ([Snieguma regula](#)), par kuru mēs sniedzam atsevišķu atzinumu. Tas balstītos uz vienotu rādītāju kopumu.
- 46** Šā atzinuma nolūkā mēs jau tagad varam norādīt, ka lielākā daļa rādītāju, kas izklāstīti ierosinātā snieguma satvara I pielikumā, kas attiecas uz pētniecību un inovāciju, ir saistīti ar tiešajiem rezultātiem (piemēram, atbalstīto uzņēmumu skaitu), nevis koprezultātiem vai ietekmi, un tādējādi tie nav pietiekami snieguma novērtēšanai. Atzīmējam arī, ka ierosinātie rādītāji neļautu viegli apkopot konkrētu uzņēmumu/saņēmēju specifiskos datus. Turklāt, kā norādījām mūsu [2023. gada pārskatā](#), ir svarīgi īpašu uzmanību pievērst paziņoto datu ticamībai.
- 47** Visbeidzot, mēs atzīmējam, ka saskaņā ar [Finanšu regulas](#) 34. panta 3. punktu pamatprogrammas īstenošanas laikā tiks sagatavots starpposma ziņojums un *ex post* novērtējums (36. apsvērums, paskaidrojuma raksta 5. iedaļa, tiesību akta finanšu un digitālā pārskata 2. iedaļa un ierosinātās [Snieguma regulas](#) 10. pants). Tomēr šīs Komisijas saistības nav kodificētas ierosinātās regulas par pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa" pantos, un mēs ierosinām to iekļaut priekšlikumā.

Atbilstība, pareiza finanšu pārvaldība, pārredzamība, pārskatatbildība un izdevumu izsekojamība

- 48** Mūsu gada pārskatos, kas aptver Septītās pamatprogrammas (7. PP), “Apvārsnis 2020” un “Apvārsnis Eiropa” izdevumus, esam pastāvīgi ziņojuši, ka pētniecība ir augsta riska izdevumu joma, kurā faktisko izmaksu dotācijās ir konstatētas būtiskas kļūdas. Mūsu [2024. gada pārskatā](#) norādījām “skaitļos izsakāmas kļūdas 26 no 99 pētniecības darījumiem, ko revidējām kā daļu no reprezentatīvas izlases (26 %)”. Galvenais faktors, kas izraisa kļūdas, ir neattiecināmas vai nepareizi deklarētas personāla izmaksas.
- 49** Lai gan laika gaitā tiesību aktos ir ieviesti vienkāršošanas pasākumi un Komisija ir sniegusi norādījumus finansējuma saņēmējiem, kļūdu īpatsvars joprojām ir augsts. 2024. gadā mēs konstatējām, ka ievērojamam skaitam saņēmēju joprojām ir grūtības pareizi piemērot noteikumus gan pamatprogrammā “Apvārsnis 2020”, gan pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa”. Tāpat, kā norādīts mūsu [2024. gada pārskatā](#), ir jānodrošina aizsardzības pasākumi fiksētām summām, lai izvairītos no pārmērīgas kompensācijas par aprīkojumu, kas faktiski netika iegādāts, lai gan bija iekļauts fiksētās summas budžetā. Lai risinātu šīs grūtības, mēs iesakām, ka ierosinātajā regulā jau tagad būtu jānosaka skaidras prasības ar mērķi nodrošināt paredzamību arī saņēmējiem.
- 50** Komisija uzskata, ka ierosinātās finansēšanas sistēmas, jo īpaši fiksētas summas finansējums, var nodrošināt lielāku koncentrēšanos uz rezultātiem, vienlaikus arī ierobežojot administratīvo slogu gan Komisijai, gan saņēmējiem. Revīzijas palātas [2022. gada pārskatā](#) mēs ieteicām Komisijai noteikt skaidrākas prasības šādu dotāciju īstenošanai, jo īpaši definējot projektu darba paketes. Šis ieteikums vēl nav pilnīgi īstenots. Tas ir svarīgs aspekts, ko mēs iepriekš norādījām [Atzinumā 1/2006](#) un [Īpašajā ziņojumā 28/2018](#).
- 51** Neatkarīgi no izvēlētajām finansēšanas iespējām, mēs vēlamies uzsvērt, cik svarīgi ir nodrošināt apmierinošu atbilstības līmeni, pareizu finanšu pārvaldību, pārredzamību, pārskatatbildību un izsekojamību līdzekļu izlietojumā. Kā jau norādījām [Apskatā 03/2025](#), Komisijas nodoms vienkāršot ES finanšu pārvaldību nedrīkst notikt uz pārskatatbildības, efektivitātes, lietderības un saimnieciskuma rēķina.

Mūsu revīzijas pilnvaras

- 52** Ierosināto regulu reglamentē [LESD](#) un [Finanšu regula](#), kas piešķir ERP visaptverošas pilnvaras revidēt visu ES ieņēmumu un izdevumu pareizību, kā arī visu ES politikas jomu un

programmu pareizu finanšu pārvaldību. Lai gan ERP pilnvaras priekšlikumā nav skaidri minētas, tas netieši izriet no priekšlikuma 10. panta 1. punkta, kurā noteikts, ka pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa” īsteno tiešā vai netiešā pārvaldībā. Līdz ar to Eiropas Revīzijas palātai ir pilnas tiesības revidēt visus pētniecības un inovācijas finansējuma veidus.

- 53** Attiecībā uz to, kā Eiropas Investīciju bankas grupa (EIB) izmanto pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” finanšu instrumentus, mēs atkārtojam savus apsvērumus par datu pieejamību [Īpašajā ziņojumā 07/2025](#) par Eiropas Stratēģisko investīciju fondu (ESIF). Tajā mēs norādījām, ka, lai gan EIB ir pienākums savā datubāzē glabāt atsevišķu ESIF garantēto operāciju uzskaiti, tā faktiski glabāja šos datus sadrumstalotās datu kopās bez visaptveroša metadatu dokumenta. Turklāt lielākā daļa EIB sniegto datu bija nepilnīgi vai neskaidri tādās svarīgās jomās kā galasaņēmēju vārdi, adreses, darbinieku skaits un ESIF atbalsta summas. Tā rezultātā mēs [ieteicām](#) Komisijai uzlabot ESIF ziņojumu rūpīgi pārbaudi, lai veicinātu ar ieinteresētajām personām kopīgoto datu konsekvenci, precizitāti un pilnīgumu.
- 54** Saskaņā ar savām pētniecības un inovācijas programmām Komisija noslēdz dotāciju nolīgumus ar saņēmējiem, kas savukārt var darboties kā “īstenošanas struktūras”, piešķirot dotācijas trešām personām. Mēs vēlamies izmantot šo iespēju, lai ziņotu par praktiskām problēmām, ar kurām esam saskārušies, īstenojot savas revīzijas tiesības gadījumos, kad tiek sniegts finansiāls atbalsts trešām personām.
- 55** Lai gan atbalsta saņēmējiem ir jānodrošina, ka trešās personas ievēro konkrētas saistības (tostarp mūsu revīzijas tiesības), mēs konstatējām, ka tās ne vienmēr tiek ievērotas. Revīzijas palātas [2024. gada pārskatā](#) mēs izklāstījām situāciju, kad trešā persona apšaubīja mūsu revīzijas tiesības un mēs guvām piekļuvi revīzijai vajadzīgajiem pierādījumiem tikai pēc izvērstas saziņas. Tāpēc mēs aicinām Komisiju pieprasīt, lai pienākumi, kas izriet no ES dotācijas nolīguma, tiktu atspoguļoti arī visos nolīgumos, ko saņēmēji noslēdz ar trešām personām, vai vismaz noteikumos, ko tie paziņo trešām personām.
- 56** Iepriekš minētā situācija var attiekties arī uz jauniem finansiālā atbalsta veidiem, kuros iesaistītas trešās personas, tāpēc mēs iesakām Komisijai ņemt vērā mūsu bažas, kad tā izveido sistēmas šāda veida atbalsta pārvaldībai. Nesens piemērs varētu būt jaunā [“uzticamo investoru”](#) iniciatīva Eiropas Inovācijas padomes fonda ietvaros, kuras mērķis ir mobilizēt kapitālu dziļo tehnoloģiju nozarei, sadarbojoties ar lielākajiem institucionālajiem investoriem.

Konkrēti komentāri

- 57 2. pants.** Pašlaik piemērotais izmantošanas jēdziens (“rezultātu lietošana turpmākos pētniecības un inovācijas pasākumos, kas nav attiecīgās darbības aptverti pētniecības un inovācijas pasākumi, ieskaitot cita starpā komerciālu izmantošanu, tādu kā produkta vai procesa izstrāde, izveide, ražošana un laišana tirgū vai pakalpojuma izveide un sniegšana, vai standartizācijas pasākumos”)¹ ir aizstāts ar valorizācijas jēdzienu (“rezultātu izmantošana citās darbībās, kuras neietver attiecīgā darbība, tai skaitā komerciāla izmantošana”). Lai gan atbalsta saņēmēji varētu pielāgoties dažādām izmaiņām, šīm korekcijām ir vajadzīgi norādījumi, lai izvairītos no neskaidrībām un nenoteiktības. Tāpēc Komisijai būtu skaidrāk jāinformē par šo aspektu, jo izplatīšana un izmantošana bija iepriekšējo pamatprogrammu galvenais elements.
- 58 9. panta 3. punkts.** Mēs ierosinām pievienot vārdus “Komisijai, OLAF un Eiropas Revīzijas palātai” pēc vārdiem “Šā punkta d) apakšpunkta vajadzībām trešā valsts piešķir nepieciešamās tiesības un piekļuvi, kas prasītas Regulās (ES, Euratom) 2024/2509 un (ES, Euratom) Nr. 883/2013”, lai sīkāk precizētu un apstiprinātu mūsu piekļuves tiesības, tostarp piekļuvi klasificētai informācijai.
- 59 9. panta 4. punkts.** Kritēriji sadarbībai ar trešo valsti, piemēram, “attīstītas spējas zinātnē, tehnoloģijā un inovācijā” un “apņemšanās ievērot atvērtas tirgus ekonomikas noteikumus”, ir diezgan plaši. Lai nodrošinātu, ka Komisijas tos konsekventi piemēro, kritēriji ierosinātajā regulā būtu jāprecizē.
- 60 24. pants.** Pieteikuma iesniedzēju finansiālo spēju pārbaude ir nepieciešama tikai tad, ja pieprasītais ES ieguldījums darbībā ir 1 miljons EUR vai vairāk, divas reizes lielāks par

¹ Regula (ES) 2021/695, 2. pants.

pašreizējo robežvērtību². Taisnība, ka šī izmaiņa varētu samazināt Komisijas darbu saistībā ar iepriekšējām pārbaudēm, taču Komisija neparāda, kā tā mazinātu ar to saistīto finanšu risku, jo īpaši saistību neizpildes iespējamību. Priekšlikuma paskaidrojuma rakstā būtu jānorāda robežvērtības paaugstināšanas iemesli.

- 61 31. pants.** Nodošanas un licencēšanas klauzula pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” pašreizējā regulā³ ir svītrotā. Priekšlikuma 31. panta 4. punktā “Rezultātu īpašumtiesības” teikts: “Uz īpašumtiesību nodošanu var attiekties nosacījumi, kas izklāstīti darba programmā, uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus nosacījumos vai dotācijas nolīgumā, tai skaitā prasība nodot tālāk jebkādas saistības attiecībā uz rezultātiem.” Nodotāna un licencēšana atbalsta sadarbību, piedāvājot strukturētu satvaru pētniecības rezultātu kopīgošanai un izmantošanai. Saņēmējiem bieži ir jāizstrādā izplatīšanas un izmantošanas plāns, un šie rīki ir ļoti svarīgi, lai izpildītu šo pienākumu un nodrošinātu, ka publiski finansēta pētniecība sniedz labumu sabiedrībai. Tāpēc mēs mudinām Komisiju nodrošināt, ka šis apsvērums tiek pienācīgi atspoguļots 31. panta 4. punktā minētajos dokumentos.
- 62 35.–37. pants.** Mēs ierosinām Komisijai pievienot trešo sadaļu “Pārejas noteikumi un nobeiguma noteikumi”, jo pašlaik pēdējie trīs panti (atcelšana, pārejas noteikumi un stāšanās spēkā) ir iekļauti 3. nodaļas (Eiropas Inovācijas padome) II sadaļā (Dalības noteikumi).
- 63** Atšķirībā no pašreizējās regulas par pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”, priekšlikumā nav iekļauti noteikumi par piekļuves tiesībām. Tās ir juridiskas tiesības izmantot citas puses rezultātus vai iepriekš uzkrātu intelektuālo īpašumu projekta īstenošanas vai rezultātu izmantošanas laikā. Mēs mudinām Komisiju nodrošināt, ka šis aspekts tiek pienācīgi atspoguļots darba programmās, uzaicinājuma nosacījumos vai dotāciju nolīgumos, ja tas netiek iekļauts pašā ierosinātajā regulā.
- 64** Mēs atzīmējam, ka priekšlikumā nekas nav minēts par Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta (EIT) un tā zināšanu un inovāciju kopienu (ZIK) nākotni. Tas ir pretrunā ar pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” regulu par 2021.–2027. gada DFS, kuras 1. panta 2. punkta b) apakšpunktā un 10. pantā ir skaidri minētas iemaksas EIT kā daļa no programmas finansētajām darbībām, un EIT ZIK kā Eiropas partnerību forma, ar kuras palīdzību varētu īstenot programmu. Mēs ierosinām priekšlikumā precizēt, kā paredzēts turpināt EIT un tā ZIK darbību saskaņā ar 2028.–2034. gada DFS, ja šāds turpinājums ir ieplānots.

² Regula (ES) 2021/695, 27. pants.

³ Regula (ES) 2021/695, 40. pants.

65 Visbeidzot, paskaidrojuma rakstā ir iekļauts saraksts ar iespējamajiem vērienīgajiem projektiem, viens no kuriem ir “zinātnisko, inženiertehnisko un tehnoloģisko izaicinājumu pārvarēšana, lai Eiropa būtu pirmā, kas līdz 2034. gadam tīklā iekļauj kodolsintēzes enerģiju”. Šis konkrētais mērķis ir pretrunā ar mūsu [2024. gada ziņojuma par ES kopuzņēmumiem](#) konstatējumiem par svarīgajiem riskiem kopuzņēmumam “*Fusion for Energy*” (F4E), kas izriet no ievērojamām izmaiņām, kuras pašlaik tiek veiktas Starptautiskā eksperimentālā kodoltermiskā reaktora (ITER) projekta tehniskajā darbības jomā un atskaites punktos. Sekas ir tādas, ka visa kodolsintēzes projekta pabeigšana ir pārcelta uz 2059. gadu (17 gadus vēlāk nekā iepriekšējais termiņš).

Šo atzinumu Revīzijas palāta pieņēma 2025. gada 11. decembra sēdē Luksemburgā.

Revīzijas palātas vārdā —

Tony Murphy
priekšsēdētājs

Pielikumi

I pielikums. – Šajā atzinumā minēto ERP publikāciju saraksts

Gada pārskati par ES budžeta izpildi attiecībā uz 2020.–2024. finanšu gadu

Gada ziņojumi par ES aģentūrām attiecībā uz 2020.–2024. finanšu gadu

Gada ziņojumi par ES kopuzņēmumiem attiecībā uz 2020.–2024. finanšu gadu

Īpašais ziņojums 28/2018 “Lielākā daļa vienkāršošanas pasākumu, kas ieviesti pamatprogrammā “Apvārsnis 2020”, ir atvieglojuši situāciju atbalsta saņēmējiem, bet joprojām pastāv uzlabošanas iespējas”

Īpašais ziņojums 15/2022 “Pasākumi ar mērķi paplašināt dalību pamatprogrammā “Apvārsnis 2020” bija labi izstrādāti, bet ilgtspējīgas pārmaiņas galvenokārt būs atkarīgas no valsts iestāžu centieniem”

Īpašais ziņojums 23/2022 “Sinēģijas starp pamatprogrammu “Apvārsnis 2020” un Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem”

Īpašais ziņojums 28/2023 “Publiskais iepirkums Eiropas Savienībā: desmit gados laikposmā līdz 2021. gadam būvdarbu, preču un pakalpojumu līgumu piešķiršanā bijis mazāk konkurences”

Īpašais ziņojums 25/2024 “Veselības aprūpes digitalizācija: ES atbalsts dalībvalstīm kopumā ir efektīvs, bet grūtības sagādā ES fondu izmantošana”

Īpašais ziņojums 07/2025 “Eiropas Stratēģisko investīciju fonds: ievērojami palīdzējis novērst investīciju nepietiekamību, bet līdz 2022. gada beigām nebija pilnībā sasniegts mērķis reālajā ekonomikā piesaistīt 500 miljardu EUR”

Īpašais ziņojums 13/2025 “Atveseļošanas un noturības mehānisma atbalsts digitālās pārkārtošanās īstenošanai ES dalībvalstīs: neizmantota iespēja stratēģiskai virzībai, kas nodrošinātu digitālās vajadzības”

Atzinums 1/2006 par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, kas nosaka uzņēmumu, zinātniskās pētniecības centru un universitāšu dalību Septītajā pamatprogrammā un pētījumu rezultātu izplatīšanu

Apskats 02/2025 “Uz sniegumu vērsta pieeja, pārskatatbildība un pārredzamība – no ANM nepilnībām gūtā pieredze”

Apskats 03/2025 “Iespējas daudzgadu finanšu shēmai pēc 2027. gada”

Informatīvs apskats 01/2018 (2018. gada februāris) “ES finanšu nākotne un vajadzība pārskatīt ES budžeta darbību”

Informatīvs apskats 06/2018 (2018. gada jūlijs) “Komisijas priekšlikums daudzgadu finanšu shēmai 2021.–2027. gadam”

II pielikums. – Konteksts

01 Ierosinātā jaunā pamatprogramma “Apvārsnis Eiropa” (10. PP) ir strukturēta četros pīlāros.

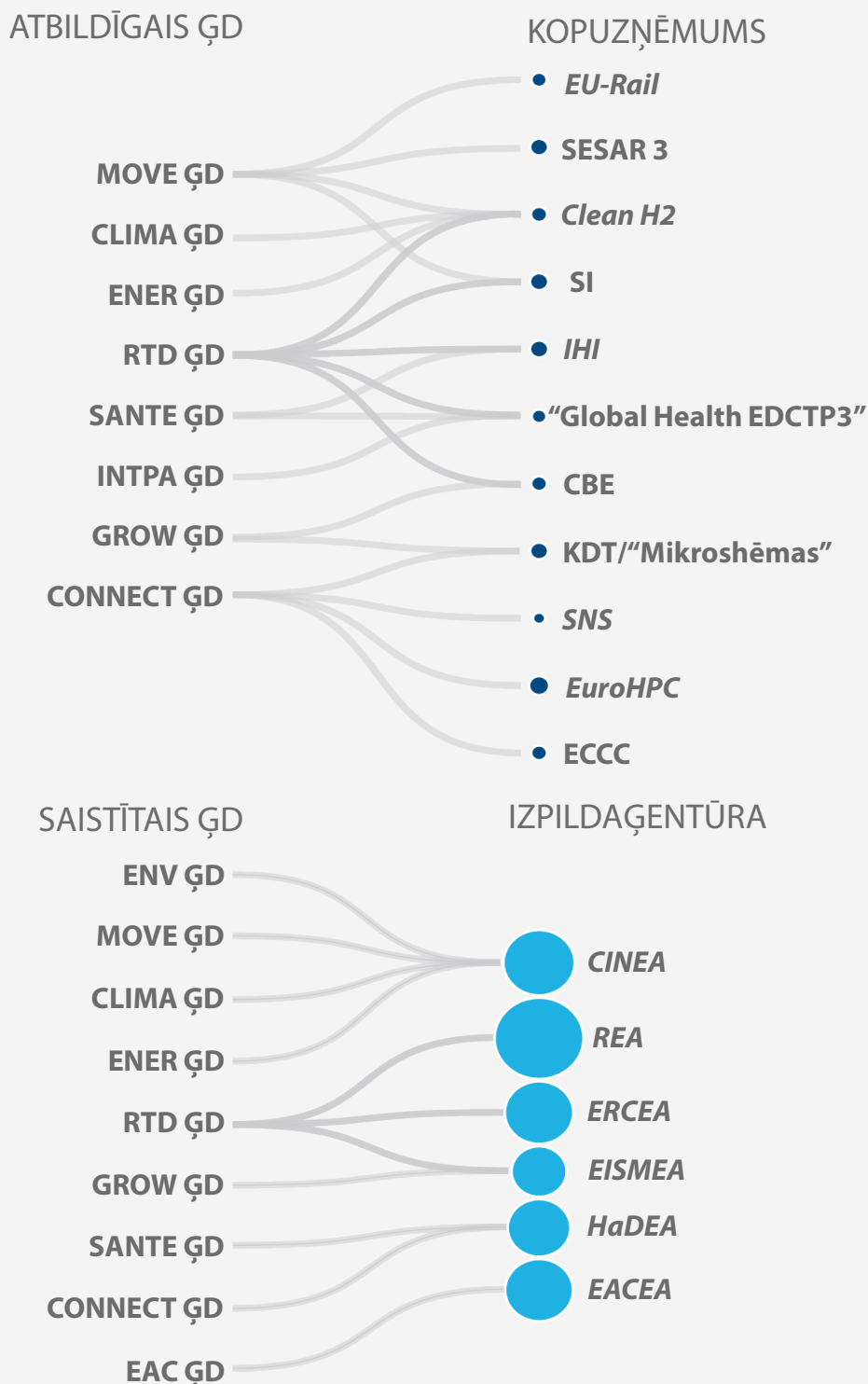
- a) *I pīlāra “Zinātnes izcilība”* mērķis ir stiprināt ES zinātnisko bāzi, piesaistīt talantīgākos cilvēkus, veicināt izcilu pētniecību Eiropā un nodrošināt labākās zinātnes atziņas ES politikas jomām. Tas ietver Eiropas Pētniecības padomi, Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās darbības un zinātni ES politikai (ar kodolenerģiju nesaistītas Kopīgā pētniecības centra tiešās darbības). Kopējais indikatīvais budžets: 44,1 miljards EUR (39 miljardi EUR 2025. gada cenās).
- b) *II pīlāra “Konkurētspēja un sabiedrība”* mērķis ir atbalstīt kopdarbīgu pētniecību un inovāciju jomās ar būtisku ietekmi uz sabiedrību, liekot uzsvāru uz globālu sabiedrības problēmu risināšanu un ES konkurētspējas veicināšanu. Struktūra līdzīga EKF intervences jomu struktūrai un darbosies sinerģiski ar EKF. Kopējais indikatīvais budžets: 75,9 miljardi EUR (67,2 miljardi EUR 2025. gada cenās).
- c) *III pīlāra “Inovācija”* mērķis ir atbalstīt inovāciju Eiropā, liekot uzsvāru uz jaunu ražojumu, pakalpojumu un uzņēmējdarbības modeļu izstrādes veicināšanu. Tas ietver Eiropas Inovācijas padomi un inovācijas ekosistēmas. Cieša sadarbība ar II pīlāru, lai stiprinātu pieprasījumu pēc jaunuzņēmumiem un augošiem uzņēmumiem, tos saistot ar lieliem Eiropas uzņēmumiem un veicinot inovatīvus publiskā iepirkuma pasākumus valstu un ES mērogā. Kopējais indikatīvais budžets: 38,8 miljardi EUR (34,3 miljardi EUR 2025. gada cenās).
- d) *IV pīlāra “Eiropas Pētniecības telpa”* mērķis ir atbalstīt vienotas Eiropas pētniecības telpas (EPT) izveidi, galveno vērību pievēršot izcilības, iekļautības un ietekmes veicināšanai. Tam ir trīs komponenti: EPT politika, pētniecības un tehnoloģijas infrastruktūra, dalības paplašināšana un izcilības izplatīšana. Kopējais indikatīvais budžets: 16,3 miljardi EUR (14,4 miljardi EUR 2025. gada cenās).

02 Jaunā programma varētu saņemt papildu finansiālu un nefinansiālu atbalstu no dalībvalstīm, ES iestādēm un struktūrām (tostarp aģentūrām un kopuzņēmumiem), trešām valstīm, starptautiskām organizācijām, starptautiskām finanšu iestādēm un citām trešām personām. Tā tiktu īstenota sinerģijā ar citām ES programmām, un tajā varētu piedalīties arī trešās valstis (Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas dalībvalstis Eiropas Ekonomikas zonā, Eiropas pundurvalstis, pievienošanās sarunvalstis, kandidātvalstis, potenciālās kandidātvalstis, Eiropas kaimiņattiecību politikas valstis un citas).

03 Programma tiktu īstenota tiešā vai netiešā pārvaldībā (vajadzības gadījumā – ar Eiropas partnerību palīdzību, uzticot budžeta izpildes uzdevumus ES struktūrām, piemēram,

kopuzņēmumiem), un ES finansējums galvenokārt tiktu piešķirts, izmantojot dotācijas, balvas, iepirkumus, nefinanšu ziedojumus un finanšu instrumentus. Ja tiek izmantots EFK instruments *InvestEU*, programma nodrošinātu uzkrājumus budžeta garantijām un finansējumu finanšu instrumentiem. ES finansējums dotāciju veidā tiktu nodrošināts kā *FNLTC* vai kā VII, jo īpaši kā fiksētas summas vai vienības izmaksas personālam.

III pielikums. – Kopuzņēmumi un izpildaģentūras ES 2021.–2027. gada budžeta periodā

Piezīme. Apļa lielums atbilst struktūru darbinieku skaitam 2024. finanšu gadā.

Avots: Regula (ES) 2021/2085; Regula (ES) 2021/887; Regula (ES) 2023/1782 un ERP.

Saīsinājumi

Saīsinājums	Definīcija/skaidrojums
10. PP	10. pamatprogramma
ANM	Atveseļošanas un noturības mehānisms
DFS	Daudzgaļu finanšu shēma
EIB	Eiropas Investīciju banka
EIT	Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūts
EKF	Eiropas Konkurētspējas fonds
EPT	Eiropas Pētniecības telpa
ESIF	Eiropas Stratēģisko investīciju fonds
<i>FNLTC</i>	Ar izmaksām nesaistīts finansējums
LESD	Līgums par Eiropas Savienības darbību
P&I	Pētniecība un inovācijas
VII	Vienkāršotu izmaksu iespēja

Glosārijs

Termins	Definīcija/skaidrojums
Atbalsta saņēmējs	Fiziska vai juridiska persona, kas saņem dotāciju vai aizdevumu no ES budžeta, lai īstenotu projektu vai programmu.
Atveseļošanas un noturības mehānisms	ES finansiālā atbalsta mehānisms Covid-19 pandēmijas ekonomiskās un sociālās ietekmes mazināšanai un atveseļošanas stimulēšanai, kā arī zaļākas un digitālākas nākotnes izaicinājumu risināšanai.
Budžeta elastība	Mehānisms, kas ļauj Komisijai pārdalīt apropriācijas starp programmām, politikas logiem vai gadiem, nepārsniedzot DFS maksimālos apjomus, lai reaģētu uz mainīgajām prioritātēm.
Darba pakete	Saistītu uzdevumu grupa, kas kopā veicina liela projekta nodevuma, mērķa vai atskaites punkta sasniegšanu.
Daudz gadu finanšu shēma	ES izdevumu plāns, kurā ir noteiktas prioritātes (pamatojoties uz politikas mērķiem) un maksimālie apjomi, parasti septiņu gadu posmam. DFS nosaka struktūru, kuras ietvaros tiek veidots ES gada budžets, ierobežojot katras kategorijas izdevumu apmēru.
Eiropas Investīciju banka	ES banka, kas pieder dalībvalstīm un kas nodrošina finansējumu projektiem ES rīcībpolitikas atbalstam, galvenokārt Eiropas Savienībā, bet arī ārpus tās.
Eiropas Konkurētspējas fonds (EKF)	Ierosinātais ES fonds, kas ietver īpašu programmu aizsardzības pētniecības un inovācijas darbībām.
Eiropas pusgads	Ikgadējs cikls, kas nodrošina satvaru ES dalībvalstu ekonomikas politikas koordinēšanai un progresu uzraudzībai.
Eiropas Stratēģisko investīciju fonds	EIB un Komisijas izveidots atbalsta mehānisms, kurš ir daļa no Investīciju plāna Eiropai un kura mērķis ir mobilizēt privātās investīcijas Eiropas Savienībai stratēģiski svarīgiem projektiem.
ES pievienotā vērtība	Papildu vērtība, ko rada ES rīcība, salīdzinot ar dalībvalstu rīcību vien.
Kopuzņēmums	ES struktūra, kas izveidota kopā ar publiskajiem/privātajiem partneriem, lai īstenotu projektu vai darbību pētniecības un tehnoloģiju jomā.
Pareiza finanšu pārvaldība	Līdzekļu pārvaldība saskaņā ar saimnieciskuma, lietderības un efektivitātes principiem.
Sniegums	Rādītājs, kas parāda, cik labi ar ES finansētu darbību, projektu vai programmu ir sasniegti attiecīgie mērķi un nodrošināta līdzekļu atdeve.

AUTORTIESĪBAS

© Eiropas Savienība, 2026

Eiropas Revīzijas palātas (ERP) atkalizmantošanas politiku nosaka ar [ERP Lēmumu Nr. 6–2019](#) par atvērto datu politiku un dokumentu atkalizmantošanu.

Ja vien nav norādīts citādi (piemēram, individuālās autortiesību norādēs), ERP saturs, kurš pieder ES, ir licencēts saskaņā ar šādu starptautisku licenci: [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licence](#). Tādējādi atkalizmantošana parasti ir atļauta, ja tiek sniegtas pienācīgas atsauces un norādītas visas izmaiņas. ERP satura atkalizmantošana nedrīkst sagrozīt tā sākotnējo nozīmi vai jēgu. ERP nav atbildīga par atkalizmantošanas sekām.

Jāsaņem papildu atļauja, ja konkrētā saturā attēlotas identificējamās privātpersonas, piemēram, ERP darbinieku fotoattēlos, vai ja tas ietver trešās personas darbu.

Ja šāda atļauja ir saņemta, tā atceļ un aizstāj iepriekš minēto vispārējo atļauju un skaidri norāda uz visiem izmantošanas ierobežojumiem.

Lai izmantotu vai reproducētu saturu, kas nepieder ES, var būt nepieciešams prasīt atļauju tieši autortiesību īpašniekiem.

Titullapa – © *butenkow* / stock.adobe.com.

1. attēls – © Eiropas Savienība, 1995.–2026.

Programmatūra vai dokumenti, uz kuriem attiecas rūpnieciskā īpašuma tiesības, proti, patenti, preču zīmes, reģistrēti dizainparaugi, logotipi un nosaukumi, nav iekļauti ERP atkalizmantošanas politikā.

Eiropas Savienības iestāžu un struktūru tīmekļa vietnēs, kas izvietotas domēnā europa.eu, ir atrodamas saites uz trešo personu tīmekļa vietnēm. Tā kā ERP šīs vietnes nekontrolē, iesakām rūpīgi iepazīties ar to privātuma un autortiesību politiku.

ERP logotipa izmantošana

ERP logotipu nedrīkst izmantot bez ERP iepriekšējas piekrišanas.

HTML	ISBN 978-92-849-6316-4	ISSN 2812-2887	doi:10.2865/9612707	QJ-01-25-063-LV-Q
PDF	ISBN 978-92-849-6317-1	ISSN 2812-2887	doi:10.2865/0994537	QJ-01-25-063-LV-N

KĀ ATSAUKTIES

Eiropas Revīzijas palāta, [atzinums 02/2026](#) “par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido pētniecības un inovācijas pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa” 2028.–2034. gadam, nosaka tās dalības un rezultātu izplatīšanas noteikumus un atceļ Regulu (ES) 2021/695 [COM(2025) 543 final]”, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2026.

Šis atzinums, kas sniegts saskaņā ar **LESD 322. panta 1. punktu**, kurā noteikts, ka ar Eiropas Revīzijas palātu jāapspriežas par priekšlikumiem, kas saistīti ar ES finanšu noteikumiem un instrumentiem, attiecas uz priekšlikumu jaunai regulai par pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”, ar ko Eiropas Komisija nāca klajā 2025. gada 16. jūlijā.

Šā atzinuma mērķis ir sniegt apsvērumus par priekšlikuma struktūru, pārvaldību, snieguma satvaru un finanšu kontroles kārtību. Atzinums ir paredzēts, lai palīdzētu nodrošināt, ka nākamā programma veicina pareizu finanšu pārvaldību, pārskatatbildību un Eiropas pievienoto vērtību ES pētniecības un inovācijas politikā.

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA

12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tālrunis: +352 4398-1

Uzziņām: eca.europa.eu/lv/contact

Timekļa vietne: eca.europa.eu

Sociālie mediji: @EUauditors

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs